

Moravskoslezské

EVVO

listy 1

Vážení čtenáři,

v tomto úvodním slově nového čísla EVVOlistů bychom Vás chtěli podnítit k malému letnímu zamyšlení. V dnešním čase reforem, nepřehledném množství informací a čím dál více využívání techniky v běžných lidských činnostech, většina z nás asi trochu tone. Žijeme v době moderní globalizace, zahrnující různé proměny společnosti. Získáváme informace ze všech koutů světa, víme dříve než místní obyvatelé o zemětřesení v Indonésii, ale zdá se, že tolik nevnímáme, co se děje v našem blízkém okolí. Možná i proto by bylo dobré více se zaměřit na místo, odkud pocházíme, kde máme naše kořeny. Zkrátka zajímat se více o dění v našem nejbližším světě.

Jednou z možností může být zapojení do dění v obci či městě, ve kterém žijeme, a to třeba formou aktivní účasti v procesech jako je místní Agenda 21, nebo prostřednictvím komunitního plánování a tím také začít se změnami u sebe samého, ve svém životě. Nejednou se tak povede nastartovat dlouhodobý proces, v němž se promění naše okolí, a bez nadsázky, i my samotní. Opravdu, leckde ve světě to funguje! Takto započatý proces pomáhá udržovat rovnováhu. Nejen tu naši vnitřní – bereme si to, co nám okolí nabízí, ať už pro praktický užitek, či jen tak pro potěchu; a v různých podobách vracíme to, co jsme si vypůjčili. Začínáme po sobě zanechávat dobré stopy. Ale také i tu vnější – jsme součástí fungující komunity, která je ohleduplnější nejen sama vůči sobě, ale také k přírodě, místu, kde žije, ke zdrojům, které využívá. Postupem času čím dál více zjišťujeme

a poznáváme, jaké bohatství nám skýtá místo, ve kterém žijeme a stále častěji nám hlavou probíhají myšlenky jak ještě více se na tomto procesu podílet a co by se dalo zlepšovat.

A právě toto by mohla být jedna z cest, jak zlepšit nejen životní prostředí, ale i vztahy mezi lidmi a vazby k místům, které jsou nám nejbližší. Krásné, prosluněné léto přeje
redakce

EKOLOGICKY ŠETRNÁ DOMÁCNOST

ČISTOTA PŮL ZDRAVÍ?

Všechno co doma použijeme – prací prášky, prostředky na čištění odploouvají spolu se špínou z naší domácnosti. Ačkoliv fosfáty zodpovědné za tzv. kvetoucí vody, jsou již naší legislativou v pracích prášcích zakázány, z hlediska dopadů na životní prostředí je stále důležité dbát na výběr pracích a čistících prostředků. Neexistuje prací prostředek bez jakýchkoliv negativních dopadů na čistotu vod, ale jen jeho šetrnější varianty. Proto je podstatné věnovat pozornost správnému dávkování! Účinnou látkou v pracích prostředcích jsou tzv. tenzidy. Jejich složení se může lišit, stejně tak jako doba a stupeň jejich rozkladu. Pro znečištění vod je rovněž problémem přídavek parfému, barviv a optických bělidel (zde v případě, že obsahují bor).

Obecně lze říci, že nejsnadněji odbouratelné, resp. beze zbytku rozložitelné, je v přírodě mýdlo, proto výběr **mýdlového pracího prostředku** je dobrou volbou pro životní prostředí. Chcete-li

rovněž ušetřit finance, je možno podomácku vyrobit z jádrového mýdla tzv. mýdlový sliz, kde přídavkem prací sody zvýšíme účinnost i ve středně tvrdé vodě. Návod na jeho výrobu bez problémů naleznete na internetu. Tento přípravek je vhodný především pro dětské prádlo a pleny, ručníky atd., neboť je pro pokožku ne-dráždívý. Lze jej použít i pro běžné praní. Další možností jsou tzv. **stavebnicové prací prášky** – při jejich použití jsou zvláště dávkovány složky: změkčovadlo (podle tvrdosti vody v místě praní, za nejméně problémové bývají označovány zeolity), prací složka (dávkujeme podle množství a znečištění prádla, jejich složení by mělo být bez zbytečných chemických látek) a bělidlo (používáme pouze při silně znečištěném či zašedlém bílém prádle). Výhodou těchto stavebnicových systémů oproti běžnému pracímu prostředku je, že pokud potřebujeme zvýšit dávku jedné z komponent, nemusíme zbytečně přidávat vyšší množství dalších dvou (např. kvůli tvrdosti vody). Nevýhodou je horší dostupnost těchto prostředků. V dnešní době jsou již k dispozici tzv. kompaktní prací prášky. Jejich používání lze rovněž považovat za šetrnější k životnímu prostředí, neboť neobsahují tzv. plnidla. Tato složka nemá přímý vliv na kvalitu praní, bývá používána pro lepší sypkost prášku a rovněž pro vytvoření dojmu velkého objemu.

Výběr pracího prostředku je prvním krokem k ekologicky šetrnému praní. Je třeba se také zaměřit na způsob praní. Opět zde platí, méně někdy znamená více, neboť větší dávka pracího prostředku účinnost praní nezvyšuje, ba právě naopak.

Sít ekologických poraden

Sít ekologických poraden (STEP) byla založena v roce 1997 jako občanské sdružení subjektů zabývajících se ekologickým poradenstvím. STEP podporuje vzájemnou spolupráci, výměnu zkušeností a informací svých členů v oblasti ekologického poradenství. Zasaduje se o definování a prosazování ekologického poradenství jako profese, dbá o kvalitu činnosti a důvěryhodnost svých členů a pečuje o jejich odborný růst a informovanost. Posláním STEP je prosazování ochrany životního prostředí jako principu rozhodování jednotlivých občanů, orgánů státní správy a samosprávy i podnikatelské sféry.

V Evropském měřítku spolupracuje s partnerskými národními poradenskými asociacemi i jednotlivými organizacemi zejména z Rakouska, Belgie, Německa.

Sít ekologických poraden je členem Evropské asociace ekologických poradců - Eco-Counselling Europe.

„Hlavní aktivity STEP sledují dlouhodobé cíle a poslání organizace,“ říká ředitelka STEP, Ing. Kamila Kameníková. „Pořádáme například vzdělávací kurzy, semináře, exkurze, diskuse, stáže, konference a setkání pro své členy i pro ostatní zájemce. Vydáváme publikace. Realizujeme i vlastní projekty a koordinujeme práci na nich. Nedílnou součástí naší práce je prosazování a propagace profese ekoporadce, zajišťujeme metodickou pomoc nově vznikajícím poradnám. Podle potřeby zastupujeme ekoporadny v mezinárodních sdruženích, při jednáních s ústředními orgány státní správy, se sponzory a dárci, vzdělávacími institucemi a dalšími partnery.“

V současné době má STEP 20 členů z celé České republiky a ráda uvítá ve svých řadách nové zájemce. Více informací o aktivitách i členství naleznete na:

www.ekoporadna.cz
www.zeleneuradovani.cz

Kontakt:
Sít ekologických poraden
Kancelář Frýdek-Místek:
Riegrova 857
738 01 Frýdek-Místek

Kancelář Brno:
Panská 9
602 00 Brno

tel.: 558 436 243
e-mail: step@ekoporadna.cz

Pokračování ze str. 1

Proto:

- Dávkujte prášek přímo do bubnu pračky (použít můžete speciální nádobku či jej dát volně nebo do obyčejného kapesníku), praní bude účinnější.
- Prádlo není nutné předpírat, silně znečištěné prádlo raději předem odmočte.
- Pokud neperete prádlo infekčně nemocným, na běžně zašpiněné prádlo stačí teplota 40 stupňů.
- Nepoužívejte aviváže – na kvalitu praní nemají vliv a jejich použití znamená zatížení odpadních vod, jakož i produkci nadbytečných obalů. Navíc mohou být dráždivé pro lidskou pokožku. Chcete-li mít prádlo měkké a voňavé, stačí jej sušit na sluníčku či alespoň venku na vzduchu nebo v dobře větrané místnosti, do máchání můžete přidat také ocet a vonné oleje.
- Skvrny odstraňte dříve, než vložíte prádlo do pračky, nejlépe hned po vzniku – můžete použít osvědčené recepty bez chemie (vejce – vyperte ve studené vodě, červené víno – čerstvou skvrnu posypte solí, po vsáknutí vína sůl odstraňte a vyperte, káva a kakao – střídavě namáchejte do teplé a studené vody tak dlouho, až skvrna zmizí; pokud je tkanina ze syntetického materiálu, použijte 1% alkoholový roztok, vydrhněte a vypláchněte ve studené vodě, krev – čerstvé skvrny vyperte ve studené vodě, starší vyperte ve studené vodě s pomocí mýdla, ovoce – skvrnu odstraňte mýdlem,

přírodní materiály můžete vyprat s pomocí citronové šťávy v horké vodě, tkaniny se syntetickými vlákny perete ve studené vodě s jemným pracím prostředkem a octem, pero, fix – namočte hadřík v citronové šťávě či 90% alkoholu, rozpuštěnou barvu odsávejte papírovým ubrouskem), na většinu skvrn postačí tzv. žlučové mýdlo, dostupné téměř v každé drogerii.

- Pračku zapínejte, až bude optimálně nplněná (zhruba ze tří čtvrtin).
- Volba materiálu textilií má rovněž vliv na frekvenci praní, neboť přírodní materiály méně vstřebávají lidské pachy než materiál syntetický.

Při výběru čisticích prostředků na nádobí si můžeme nechat „poradit“ opět známou značkou Ekologicky šetrný výrobek, která zajistí, že přípravek má menší negativní – nikoliv však nulový – dopad na životní prostředí. Vyhýbejte se přípravkům s obsahem chloru, prostředkům desinfekčním a s desinfekčními přísadami. S ohledem na přírodu a také na vlastní zdraví je vhodné nepřehánět to s „vůněmi“ – mohou způsobovat alergie, nemají prakticky význam pro dosažení čistoty a mohou znamenat zátěž pro vodu a vodní organismy. Co se týká vybavení domácnosti, z čisticích prostředků postačí prostředek na mytí nádobí, vhodný je také mýdlový čisticí prostředek. Ekologickým, levným čisticím prostředkem je např. ocet (koupelna, WC, kuchyň). -in-

Místní Agenda 21 jako cesta ke stálému zlepšování

Moravskoslezský kraj završil dvouletou realizaci projektu „Implementace MA21 a principů udržitelného rozvoje v Moravskoslezském kraji“, který byl podpořen z Revolvingového fondu Ministerstva životního prostředí.

Místní Agenda 21 jako plánování rozvoje území se zapojením široké veřejnosti do řešení otázek, jak v něm dělat správné věci správně, směřuje k udržitelnému rozvoji. Uspokojuje tak naše současné potřeby bez omezování těch budoucích a podporuje společnost v šetrném přístupu k přírodním zdrojům a v dosahování kvalitního životního prostředí. Proces jejího zavádění se odráží do pěti vzestupných kategorií. Moravskoslezskému kraji se podařilo postoupit z kategorie Z (zájemce) do kategorie C (středně pokročilý), což v konečném důsledku vede ke stavu, kdy aktivní zapojení obyvatel do veřejného života včetně spolurozhodování o věcech veřejných viditelně zvedá laťku obecné spokojenosti.

„Místní Agenda 21 je v podmínkách našeho kraje proces, v němž krajský úřad a samospráva spolupracují s ve-

řejností a zástupci různých zájmových skupin na jeho dalším rozvoji“, uvedl 1. náměstek hejtmana kraje Miroslav Novák a dodal: „Ukončení projektu jistě neznamená konec aktivitám v rámci místní Agendy 21 v Moravskoslezském kraji, naopak - je vhodnou příležitostí, jak na současný stav navázat a jak efektivní spolupráci samosprávy s veřejností dále prohlubovat. Rádi bychom také do těchto aktivit zapojili co nejvíce obcí a měst s cílem dosáhnout i dalšího zkvalitnění práce místních úřadů.“

Petr Strakoš

TIP NA VÝLET

NAUČNÁ STEZKA VELKÁ KOTLINA

Naučná stezka Velká kotlina měří 5,5 km a návštěvník zdolá převýšení 540 m. Na zhruba dvouhodinové trase je rozmístěno 11 zastavení, u nichž se turisté dovědí mnoho zajímavostí nejen o Velké kotlině, ale také o přírodních podmínkách a historii území v jejím okolí. Stezka je dovede k nejúžasnější scénérii Jeseníků, která svými rozeklanými skalisky, jarními vodopády, do léta ležícím sněhem a nebezpečnou zimou připomíná velehory. Začíná na západním konci Karlova a vede podél toku řeky Moravice přes přírodní rezervaci Velká kotlina nad Temnou.

Letos obnovená naučná stezka sleduje modrou turistickou značku vedoucí z Malé Morávky. Velká kotlina patří k přírodovědecky nejvýznamnějším místům střední Evropy. Díky svému přírodnímu bohatství je jedinečnou přírodovědeckou laboratoří, kde je možno zkoumat přírodní procesy přímo pod širým nebem. Různorodé stanovištní podmínky umožňují přežití velkého množství rostlinných a živočišných druhů i pestrost rostlinných společenstev, která je na malém prostoru zhruba 1 km² opravdu výjimečná.

Nápadná odlišnost Velké kotliny od jejího okolí umožňuje při ekologickém přístupu chápat tento celek jako svébytný systém - ekosystém. Ohraničený skalní výchoz, mokřinu, tůňku či porost vysokostébelné nivy jsou stavebními prvky tohoto ekosystému. Velká kotlina takových dílčích částí obsahuje neobyčejné množství. Základní příčinou pestrosti ekosystému Velké kotliny je kombinace působení rozhodujících

ekologických činitelů: reliéfu a geologického podkladu, oslunění, sněhu, vody, půdy a větru. Klíčový význam pro existenci ekosystému Velké kotliny má působení lavin a plazivého sněhu.

Právě touto kombinací se na této lokalitě vytvořila pestrá mozaika nejrůznějších stanovišť, od suchých vyhříváných strání až po stále chladná prameniště, od hlubokých nikdy nepromrzajících humózních půd až po holou skálu, vystavenou působení slunce, mrazu, větru a lavin.

Botanická nebo zoologická zahrada Jeseníků, jak se Velké kotlině přezdívá, patří k nejpozoruhodnějším a nejvýznamnějším přírodovědeckým lokalitám střední Evropy. Je součástí národní přírodní rezervace Praděd.

Velká kotlina je také jediným místem v Jeseníkách, kde byl v minulosti opravdový horský ledovec. Právě jemu vděčí za svůj kotlovitý tvar.

-rm-

Třídění začíná doma

Společnost OZO Ostrava ve spolupráci se statutárním městem Ostravou přišla s novinkou, jež by měla všem obyvatelům města usnadnit třídění odpadu přímo v jejich domácnosti – třídílným setem tašek na třídění odpadu.

V průběhu června 2012 dodalo OZO Ostrava do všech ostravských domácností tašky na třídění odpadu. Ty by měly lidem přinést návod, jak správně třídit, a svou jednoduchostí a praktičností přesvědčit k třídění i ty, kteří doposud stále ještě odpad netřídili. Od toho si odpadová společnost slibuje zvýšení celkového množství separovaného odpadu, který je možné dále energeticky či materiálově využít.

„Naše společnost se již léta věnuje výchově obyvatel ve své svozové oblasti k třídění odpadu a hledala optimální způsob, jak k lidem dostat informace o systému a užitečnosti třídění odpadu a zároveň jim separaci v domácnostech co nejvíce usnadnit. Řešení zrálo řadu let a právě připravovaný roznošovací set je výsledkem našich snah,“ říká ředitel společnosti OZO Ostrava Karel Belda.

Pokračování na str. 5

CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

Přírodní rezervace Hvozdnice

Nedaleko Opavy, v obci Slavkov, se nachází jedno z nejkrásnějších míst přírody Opavska, přírodní rezervace Hvozdnice. Zvláště chráněné území bylo vyhlášeno v roce 1988 za účelem ochrany jednoho z posledních bažinných území v nížinných oblastech tehdy ještě Severomoravského kraje, s bohatým výskytem rostlin a živočichů včetně geologických útvarů. V přírodní rezervaci o rozloze 56,24 ha, se nachází poměrně rozsáhlá rybníční soustava, na ni navazující a s ní související mokřadní, luční a lesní ekosystémy s výskytem mnoha druhů ptáků a obojživelníků. Místem protéká meandrující řeka stejného jména a neméně významné jsou i útvary neživé přírody.

Mezi nejcenější lokality na území přírodní rezervace patří Slavkovský rybník. Jeho význam a hodnota spočívá v existenci rozsáhlého porostu rákosu obecného, orobince, ostřic a zblochanu, s plynulou návazností litorálu na volnou vodní hladinu. Z významnějších vodních druhů rostlin byla zaznamenána např. závitka mnohokořenná, lakušník vodní, rdest světlý a bublinatka jižní. V litorálu rybníka a na ostřicových a zblochancových mokřadech roste kosatec žlutý, halucha vodní a šipatka vodní.

Stávající lesní porosty jsou jen zčásti přirozeného rázu, neboť do území byly v minulosti vysazovány geograficky a stanovištně nevhodné dřeviny, jako např. smrk ztepilý, topol kanadský, dub červený, dub bahenní, trnovník akát. V souladu se schváleným plánem péče na období 2009 – 2018 budou tyto nepůvodní druhy při hospodaření v lesích postupně odstraňovány. Ve zbytcích lužních lesů, kde mimo jiné roste dub letní a jasan ztepilý, zaujme jilm vaz, který se ve skupině cca 150 ks nachází v severovýchodní části přírodní rezervace.

V keřovém patře se hojně vyskytuje střemcha obecná a brslen evropský. V bylinném patře, a to především v jarním aspektu, je poměrně nápadný ptačinec velkokvětý, orsej jarní, sasanka hajní, sasanka pryskyřníková, dymnivka plná a zápalice žluťuchovitá.

Na mokřadních loukách podél řeky Hvozdnice byly v minulosti zaznamenány vzácnější druhy modrásků, např. modrásek bahenní a modrásek očkovaný, a dále batolec duhový a batolec červený. V nedávné době provedený herpetologický průzkum potvrdil přítomnost čolka obecného, čolka velkého, kuňky obecné, ještěrky obecné, ještěrky živorodé, ropuchy obecné, ropuchy zelené, sko-

kana krátkonohého, skokana skřehotavého a skokana štíhlého. V přírodní rezervaci Hvozdnice se také vyskytuje celá řada zvláště chráněných druhů ptáků. Ornitologickým průzkumem bylo zaznamenáno hnízdění chřástala vodního, kopřivky obecné, ledňáčka říčního, lejska šedého, motáka pochopa, moudivláčka lužního, potápky malé, potápky roháč, rákosníka velkého, strakapouda prostředního a žluvy hajní.

Velmi zajímavé jsou i geologické útvary. Na několika místech v údolí Hvozdnice vycházejí na povrch horniny skalního podloží. Nejlépe jsou odkryty v malých lomech, založených v levém údolním svahu. Jsou tvořeny flyšovou sedimentací moravického souvrství moravskoslezského kulmu. Převažují černošedé, jílovo-prachovité břidlice nad polohami jemně zrnitých drob. V břidlicích lze nalézt zkamenělé pozůstatky hlavonožců, mlžů i pravěkých rostlin.

Na pravém prudkém břehu řeky Hvozdnice je řada pozoruhodných odkryvů celého komplexu čtvrtohorních sedimentů, a to původu fluvialního, glaciogenního i eolického. Jejich vznik je spojen se sálským zaledněním před 250 tisíci lety. V sedimentech sálské morény (tilech) se nacházejí vsouvky, např. skandinávské červené žuly, ale i čedičové bloky z nedaleké Otické sopky.

Dlouhodobým cílem péče o přírodní rezervaci je zachování vodou ovlivněných geobiocenóz eutrofních a mezotrofních stojatých vod. Zároveň je nutná likvidace ohnisek invazních druhů rostlin (zejména křídlatky), zachování

přirozených výchozů hornin v korytě Hvozdnice a respektování přirozené dynamiky toku.

Územím přírodní rezervace Hvozdnice vede naučná stezka, která slouží široké veřejnosti k bližšímu poznání této pozoruhodné lokality. Podrobnější informace o naučné stezce lze získat v brožurách Naučná stezka Hvozdnice (2003, vydavatel Statutární město Opava) a Naučné stezky Moravskoslezského kraje (2008, vydavatel Moravskoslezský kraj).

Božena Maďová

modrásek bahenní

Sít' ekologických poraden nabízí vzdělávání a metodickou pomoc ekoporadnám v MSK

V současné době ekologické poradny v České republice zodpovídají ročně tisíce dotazů. S nárůstem počtu řešených případů je zapotřebí také profesionalizovat činnost ekoporaden, a to i proto, že poradenství mnohdy přesahuje jednorázové zodpovězení dotazu a znamená dlouhodobou činnost, vedení projektů či zprostředkování specifických služeb. Součástí ekoporadenství se často stává i komunikace se státními organizacemi, samosprávou či vědeckými institucemi. Výhodou ekoporadenství je přímá komunikace s klientem a nabídka objektivních rad, které pomohou při řešení klientova dotazu či situace. Pro současné ekoporadenství je také charakteristická provázanost s regionem, profesionalita, týmová práce, nezávislost, zaměření na preventivní ochranu životního prostředí a udržitelný rozvoj a důraz na pilotní řešení.

STEP se jako profesní organizace ekoporadenství systematicky věnuje a na potřebu dlouhodobého vzdělávání a profesionalizaci v oboru reflektovala mimo jiné v projektu „Rozvoj aktivit Sítě ekologických poraden v Moravskoslezském kraji“ podpořeného z Programu švýcarsko-české spolupráce. Aktivity projektu cílí na vzdělávací, meto-

dickou a informační podporu poskytovatelům poradenství v Moravskoslezském kraji a na prezentaci ekoporadenství vůči důležitým regionálním partnerům. V projektu STEP využívá své know-how a zkušenosti členů z různých míst republiky a vkládá je do rozvoje ekoporadenství v regionu. Jako celorepubliková organizace dále navazuje i na předchozí zkušenosti s rekvalifikačními kurzy pro ekoporadce, které v uplynulých letech na území kraje realizovala, a které měly velmi pozitivní ohlas u cílové skupiny.

Mezi hlavní výstup projektu můžeme zařadit připravený bezplatný vzdělávací program Environmentální poradenství, zahrnující 4 třídní tematické moduly. Program proběhne v Ostravě do konce roku 2012 a bude mít tato tematická zaměření modulů:

Základní modul

- Environmentální poradenství

Moduly pro ekoporadce či absolventy základního modulu

- Zelené úřadování
- Udržitelná spotřeba domácnosti
- Ochrana ovzduší

Do vzdělávacího programu se mohou přihlásit pracovníci organizací poskytujících environmentální poradenství v kraji, ale také uchazeči o zaměstnání nebo absolventi vysokých škol, kteří mohou v budoucnu založit nové ekoporadny či rozšířit profesní zázemí stávajících organizací.

Více informací o nabízeném programu naleznete na stránkách:

www.ekoporadna.cz/vzdelavani/vzdelavani/

Ing. Kamila Kameníková

STEP, Riegrova 857, 738 01 Frýdek-Místek

Tel.: +420 558 436 243

e-mail: step@ekoporadna.cz

www.ekoporadna.cz

www.zeleneuradovani.cz

Pokračování ze str. 3

Třídění začíná doma

Než se město Ostrava rozhodlo systém třídění odpadů zkvalitnit pomocí třídičného setu tašek, více než čtyři roky se věnovalo spolu s OZO Ostrava budování stanovišť s kontejnery na třídění odpadu, aby všichni občané měli v blízkosti bydliště důstojné místo, kde jsou pohromadě všechny tři barevné kontejnery – žlutý, modrý i zelený – a mohli odpad separovat. V současnosti ve městě existuje celkem 1271 stanovišť k třídění odpadu (a jejich počet se bude dále podle potřeby zvyšovat), tašky na třídění přitom umožní posunout systém třídění ještě blíže k občanům, a to přímo do jejich domácností.

Plošnému roznosu tašek na třídění odpadu předcházela pilotní projekt, jehož cílem bylo ověřit, jak tašky obyvatelé Ostravy přijmou. Do tří tisíců vybraných ostravských domácností byly v prosinci 2010 doručeny tašky a po půl roce byl proveden průzkum spokojenosti. Jeho výsledky zdaleka předčily očekávání. „Potěšilo nás především to, že z těch, kdo předtím odpad vůbec netřídili, se po doručení tašek rozhodla více než polovina respondentů – a v případě středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných respondentů dokonce okolo 70 procent – s tříděním odpadu začít. Tašky na třídění se ale ukázaly jako užitečné i u těch, kteří již odpad třídili dříve, protože po jejich doručení se intenzita separace odpadu v jejich domácnostech ještě zvýšila,“ říká dále Karel Belda a dodává: „Většina dotázaných byla spokojena i s veli-

kostí a pevností tašek a možností jejich opakovaného použití.“ Zjištěné výsledky vedly společnost OZO Ostrava a statutární město Ostrava k rozhodnutí pořídit tyto tašky do všech ostravských domácností (podle oficiálních údajů je v Ostravě zhruba 127 tisíc domácností), a obohatit tak systém třídění odpadů ve městě – posunout ho od barevných kontejnerů před domem přímo k samotným občanům do bytů a domů.

Informace: Vladimíra Karasová tisková mluvčí OZO Ostrava, s.r.o., e-mail: karasova@ozoostrava.cz, tel.: +420 596 251 241, +420 602 183 374

Cyklistická doprava může i v našem kraji konkurovat jiným druhům dopravy

Na rozdíl od vyspělých západních zemí je podíl cyklistické dopravy - ekologicky šetrné k životnímu prostředí - v našich městech a vesnicích poměrně malý. V našem kraji jsou však i dnes místa, kde je cyklista běžným jevem (namátkou Krnov, Bohumín). Na jedné straně je malý podíl cyklistů na dělbě přepravní práce způsoben kromě fenoménu automobilizmu i relativně rozvinutou hromadnou dopravou (i když např. v Německu jezdí do práce, za nákupy a do škol většinou dvakrát více lidí na kole než MHD), na straně druhé pak nedostatečnou cyklistickou infrastrukturou a legislativními opatřeními, preferujícími automobily.

I když v podmínkách České republiky už z důvodů odlišné morfologie a klimatu nebudeme nikdy srovnatelní např. s Holandskem, tým národního cyklokoordinátora podniká kroky, jak situaci zlepšit. Jedním z motivačních prvků je tzv. Uherskohradištská charta, kterou se města zavazují aktivně realizovat opatření pro cyklisty. Z Moravskoslezského kraje jsou signatářem Opava, Ostrava a Třinec. Opava jako první město v našem kraji dokázalo na silnici I. třídy vybudovat cyklistické pruhy na úkor motorové dopravy. Ostrava v současnosti připravuje na třicet dalších projektů pro cyklisty, zejména v koridoru hlavních komunikací a každoročně organizuje propagační jízdu

starostů. Třinec zpracovává generel cyklistické dopravy, který má určit, kde prioritně budovat infrastrukturu pro cyklisty. Stezky a pruhy pro cyklisty připravují i další města (např. Krnov, Příbor, Kopřivnice, Bohumín, Odry, Havířov, Karviná, Český Těšín). Cílem má být ve všech případech vrátit cyklistické dopravě prestiž plnohodnotného způsobu každodenní dopravy a po vzoru Německa odstranit současný způsob vytěšňování cyklistů z vozovky (samozřejmě s výjimkou vysoce frekventovaných, nebezpečných a rychlostních komunikací). Proto se připravuje na ministerstvu dopravy návrh legislativních změn, které by vylepšily podmínky cyklistů v silničním provozu. Třetí rovina je propagace - rozbíhají se např. projekty Do práce na kole, kdy týmy zaměstnavatelů soutěží mezi sebou. Jednou z podmínek toho, aby zaměstnanec (student) chtěl jezdit do práce (školy) na kole, musí být též možnost bezpečného a krytého odstavení kola a nutností je možnost osprchovat se. Velmi se mi líbí příklad developera v centru Ostravy, který na toto pamatuje a za spoluúčasti města připravuje výstavbu cyklistické stezky až ke dveřím svého objektu. Obdobně při cestě za nákupy nebo zábavou musí mít cyklista jistotu, že své odložené kolo najde v pořádku.

Pokračování na str. 7

LES V POČÍTAČI – hry a soutěže pro školní třídy

Určitě, není to stejné jako poznávat les procházkou, hmatem a vůněmi, jak to nabízejí lesníci při akcích lesní pedagogiky, přímo mezi stromy v lese. Ale když zrovna padají trakaře nebo když vám ve třídě s dětmi zbude chvilka, přijde vhod i les v počítači nebo na interaktivní tabuli.

LESNÍKŮV UČEŇ

je jedinečná on-line hra, která vás zavede do lesa a v několika aktivitách vás seznámí s lesnickým světem. Co vše musí proběhnout, aby ze semínka vyrostl strom a my jsme si mohli v obchodě koupit dřevěnou židli? Proč se malé stromky natírají bílou „barvou“? Co je to oploděnka?

Průvodcem ve hře je lesník, který komentuje správné či špatné splnění úkolu. Nezapomeňte si pustit zvuk pro slavnostní fanfáru a na konci hry vytisknout diplom. Podaří se všem ve třídě dosáhnout hodnosti „malý lesník“ nebo někdo zůstane „lesníková levá ruka“? A jak bude třída úspěšná jako celek?

Začátkem března přibýlo do hry nové kolo – zimní les. Čím více bodů v prvním kole hry třída získá, tím menší bude v druhém kole lesníkovi zima, za body získá teplý hubertus a sněžnice. Lesní zvěř se nejlépe stopuje v zasněženém lese – poznáte liščí stopy od psích? A jak troubí v říji jeleni? Jaké plody rostou v lese? Na své si přijdou i myslivci s mysliveckou mluvou – kde byste hledali u prasete divokého pírkho? A jaký bude váš diplom z druhého kola?

SOUTĚŽ Znáš naše lesy?

Tato soutěž má od února 2012 již druhé pokračování. V zábavném kvizu na vás čeká šest jednoduchých otázek o lese. Přibývá nebo ubývá lesů v ČR? A jak je to s ježděním na čtyřkolkách po lese? Každý měsíc se ze správných odpovědí losuje výherce, který získá krásné dřevěné domino nebo pexeso.

Nebojte se a soutěžte, své štěstí můžete zkusit každý měsíc. Hru i kvíz najdete na www.mezizstromy.cz. Hru Lesníkův učeň a kvíz „Znáš naše lesy?“ vytvořil Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem - www.uhul.cz.

Pokračování ze str. 6

Cyklistická doprava může i v našem kraji konkurovat jiným druhům dopravy

Proto je nutné, aby města a obce, ba i soukromí investoři pamatovali na dostatečný počet stojanů na kola, případně pod dohledem. Zahraniční zkušenosti totiž hovoří jasně – jen vybudovat infrastrukturu nestačí – musí být i zázemí. Obdobně pro využití systému Bike & Ride musí být v návaznosti na hromadnou dopravu vhodné odstavné plochy.

V kraji vznikají i dálkové cyklistické trasy, které budou v určitých úsecích využitelné i pro denní dojíždění. Jako typický příklad je možno uvést dokončený úsek Slezské magistrály, která umožní cyklistům bezpečnější cestu do práce například do Opavy nebo Krnova, či rozestavené úseky na trase Ostrava – Ostravice, které odkloní do konce roku 2013 cyklisty z části silnice I/56 a některých silnic II. a III. třídy. Je však pravda, že dálkové trasy budou sloužit více k rekreační cyklistice. Ty úseky, které jsou s asfaltovým povrchem a s vyloučením provozu motorových vozidel, budou vyhledávány i in-line bruslaři. Cílem podpory výstavby cyklotras krajem je, aby vznikla síť, která by umožnila cykloturistům jet z domu až do oblíbené destinace, aniž by naložili kola na auto – jak tomu dnes nezřídka je. Při větších vzdálenostech je možno už dnes využít upravené železniční vozy pro přepravu kol a v Beskydech i Jeseníkách sezónní cyklobusy.

Největším projektem v kraji by měla být výstavba budoucí mezinárodní trasy Eurovélo od Bohumína po Jeseník nad Odrou s pokračováním do Hranic. Zatím je přiznána dotace na 3 samostatné úseky, Bohumín – průchod Ostravou podél Odry, úsek Pustějov – Hladké Životice a Suchdol nad Odrou – Jeseník nad Odrou. Doufejme, že dojde k propojení i dosud neprojektovaných úseků a vznikne 70 km

dlouhý tah v souběhu s řekou Odrou, který by umožnil zrušení dnes nevhodně trasované cyklotrasy č. 5 vedené převážně po silnicích nebo neupravených polních cestách (Jistebník).

Aby měli cyklisté možnost jezdit bez úrazu, musí být prováděna i údržba cyklistické infrastruktury (cyklista je zranitelnější než motorista). Dnes je však jednodušší sehnat peníze na výstavbu, než na údržbu (přestože třeba SFDI poskytuje příspěvky). Např. v Ostravě i Karviné probíhá každoročně kontrola stavu cyklistických tras, protože zub času i vandalové udělají své. Obnovovat je nutno nejen značení a informační systémy, ale i povrch tras a odpočívky. Je známo, že některé odpočívky v regionu Těšínské Slezsko v blízkosti měst byly zcela zdevastovány.

V souhrnu je možno říci, že na většině území kraje jsou pro cyklistickou dopravu vhodné sezónní podmínky. Mnohá města a obce už s podporou cyklotransportu začala. Ale z pohledu kraje se jeví nutné kromě kompletace páteřních dálkových tras též začít pracovat s mládeží – kraj vlastní střední školy a mohl by přispívat například na přestavbu prostor pro kolárnu pro dopravu studentů a pedagogů. Velkou roli může mít kraj též v budování pozitivních opatření pro cyklisty na síti silnic II. a III. třídy, kterých je zatím v kraji poskrovnu. Obdobně by krajský úřad jako speciální stavební úřad pro silnice I. třídy mohl ovlivnit bodové úpravy na silnicích ve vlastnictví státu. Jako dopravní úřad může kraj motivovat dopravce k vytváření podmínek pro přepravu kol.

Martin Krejčí,
cyklokoordinátor města Ostravy

PROJEKT „ZELENÉ CENTRUM V TŘANOVICÍCH“

V Třanovicích právě probíhá vzdělávací projekt, který si klade za cíl zvýšit úroveň povědomí veřejnosti o problematice životního prostředí a šetrném přístupu k němu. Toho chtějí třanovičtí dosáhnout pořádáním přednášek o obnovitelných zdrojích energie a exkurzemi po venkovské podnikatelské zóně pro děti v rámci školních programů EVVO i pro dospělé zájemce. Zóna je skvělou ukázkou možnosti revitalizace brownfields (opuštěná či nevyužívaná území, která jsou postižena vlivem předchozího využívání a mohou se stát potenciální ekologickou zátěží). K vidění je zde obecní čistička odpadních vod, sběrný dvůr, či kotelná na biomasu – dřevní štěpku. V sousední obci Dolní Tošanovice lze domluvit i prohlídku bioplynové stanice. V místní knihovně si můžete vypůjčit některou z nově zakoupených zajímavých publikací o ekologii a přírodě, nebo si nějakou vyhledat v elek-

tronické Zelené knihovně na <http://knihovna.zelene-centrum.cz>. V Kapplově dvoře si také můžete prohlédnout výstavu s názvem Revitalizace brownfields v Moravskoslezském kraji. Jedná se o 12 posterů reprezentujících lokality v našem kraji, které již svou záchrannou revitalizací prošly, nebo na ni teprve čekají.

Více o projektu se lze dozvědět na www.zelene-centrum.cz

Martina Stebelová
Škola obnovy venkova Třanovice

MONITORING NÁVŠTĚVNOSTI v přírodních lokalitách Moravskoslezského kraje

Zajímá vás, která přírodní lokalita Moravskoslezského kraje je turisticky nejatraktivnější? Kde narazíte na davy výletníků a kde naopak najdete liduprázdnou divočinu? Jak se liší návštěvnost našich hor v průběhu roku? Jaká je struktura a názory návštěvníků? Nejen na tyto otázky odpověděl projekt s názvem: „Vytvoření komplexního monitorovacího systému přírodního prostředí Moravskoslezského kraje“, řešený Moravskoslezským krajem. V rámci projektu byla ve čtrnácti přírodních lokalitách Beskyd, Jeseníků, Ostravska a Bruntálska nepřetržitě monitorována návštěvnost pomocí terénních automatických sčítačů.

K čemu lze využít monitoring návštěvnosti?

Průzkum návštěvnosti v chráněných územích Moravskoslezského kraje probíhal v letech 2009 a 2010 a měl tři hlavní cíle: zjistit přesné množství přicházejících turistů, strukturu návštěvníků (zastoupení pěších, cyklistů, lyžařů), zjistit názory návštěvníků na stav území a problematiku cestovního ruchu a ochrany přírody, navrhnout opatření využitelná orgány ochrany životního prostředí.

Získaná data o návštěvnosti a formulovaná doporučení z výzkumu následně využily Správa CHKO Jeseníky, CHKO Beskydy a Krajský úřad Moravskoslezského kraje jako podklad pro plánování budoucí péče o chráněná území, včetně případného zakládání nových turistických tras a naučných stezek. Zástupci kraje, obcí i další zájemci díky těmto informacím navíc získají zpětnou vazbu o účinnosti konkrétních aktivit na podporu cestovního ruchu. Rostoucí počet návštěvníků různých částí Moravskoslezského kraje totiž znamená nemalé přínosy pro regionální ekonomiku.

Spolehlivá technologie seče každého

Monitoring návštěvnosti byl v rámci projektu realizován automatickým sčítáním za pomoci terénních sčítacích čidel společnosti Monitoring návštěvnosti s.r.o. Sčítání bylo doplněno rozsáhlým dotazníkovým šetřením. Zvolená technologie britské výroby patří v současnosti mezi evropskou špičku v oblasti monitoringu návštěvnosti a díky své odolnosti vůči mnohdy drsným podmínkám prostředí našich hor a zároveň vysoké přesnosti sčítání umožňuje dosáhnout maximálně přesných výsledků o návštěvnosti zvoleného

území od jara do zimy, ve dne či v noci. Pokud jste se v uplynulých letech vypravili na výšlap do beskydských hor či na výlet po jesenických hřebenech, byli jste s největší pravděpodobností sečtení i vy.

Pokračování na str. 9

Narozeninový dort s dvaceti svíčkami

Je mu dvacet, fandí mu všechny věkové kategorie, a kde se objeví, příroda zajásá. Málokoho by napadlo, že řeč je o finančním nástroji Evropské komise pro podporu projektů v oblasti životního prostředí, o programu, jehož výstižné jméno je LIFE.

Mezi prvními žadateli o dotaci z tohoto programu byl v České republice Moravskoslezský kraj. Projektové návrhy do programu LIFE mohou podávat soukromé i veřejné subjekty, a to nejen samostatně, ale i ve spolupráci s dalšími partnery. A to je případ i Moravskoslezského kraje, který je v současnosti úspěšným držitelem grantu od Evropské komise v rámci programu LIFE už podruhé.

Nejenže spolu s partnery, Ministerstvem životního prostředí, Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky, Lesy České republiky, s.p., Základní organizací Českého svazu ochránců přírody Salamandr, Občanským sdružením Hájenka a Actaeou, společností pro přírodu a krajinu, realizuje projekt zaměřený na zvýšení povědomí o ochraně přírody, na implementaci soustavy Natura 2000, na posílení účinné komunikace a šíření informací k řešení vybraných problémů souvisejících s ochranou přírody (název projektu: Jednotný informační a komunikační systém ochrany přírody v NUTS II Moravskoslezsko), ale dosud sklízí plody předchozího projektu zaměřeného na potlačení výskytu invazních rostlin, zejména

křídlatek, na ploše 350 ha biologicky a geomorfologicky cenného území v povodí Morávky (název projektu: Záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky).

Pokračování na str. 9

Pokračování ze str. 8

MONITORING NÁVŠTĚVNOSTI v přírodních lokalitách Moravskoslezského kraje

Kde se to turisty hemží?

Mezi turisticky nejatraktivnější lokality ze 14 monitorovaných patří údolí Bílé Opavy v CHKO Jeseníky a vrcholová část Lysé hory v Beskydech (v rámci projektu byl monitorován přístup na Lysou horu ze severní strany). V obou případech tudy ročně projde 70 až 80 tisíc turistů, přičemž většina návštěvníků zde prochází během víkendových dnů letních prázdnin. Lokalitou s nejmenší zjištěnou návštěvností byly pohraniční stezky vedoucí z Papajského sedla na Makytu v západních Javorníkách (cca 1 tisíc turistů ročně) a Muřinkový vrch ve Slezských Beskydech (5 tisíc turistů ročně). Zajímavým zjištěním je, že v zimním období převažují v našich horách turisté – muži, zatímco během teplých letních dnů je tomu přesně naopak a turistické stezky se hemží turistkami – ženami (muži pravděpodobně horu lépe odolávají v pohostinstvích turistických chat, kde svým drahým polovičkám vytváří zázemí). Dotazovaní turisté v naprosté většině případů považovali existenci chráněných území za přínosnou. Zajímavá je také vy-

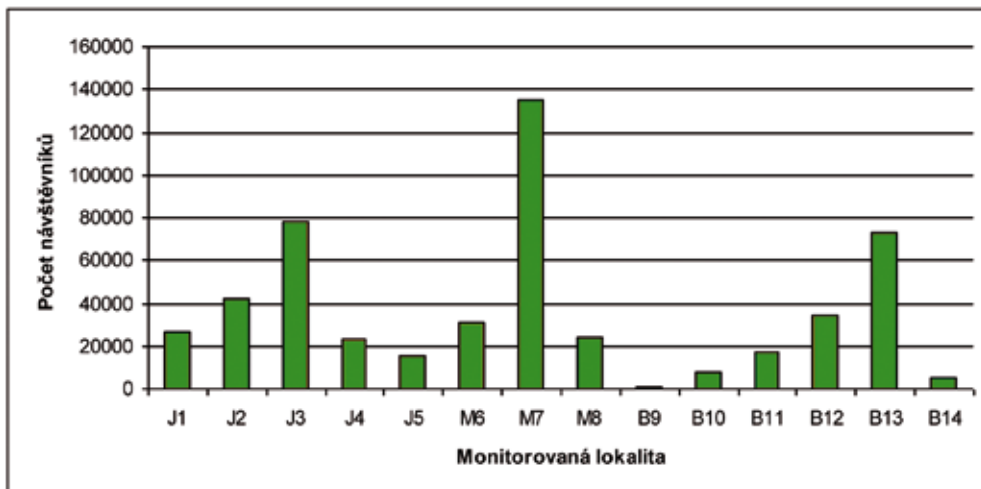
slovená vysoká podpora návštěvníků případnému vyhlášení národního parku Jeseníky. Na druhé straně však v šetření vyplynulo, že návštěvníci často nevědí, co přesně orgány ochrany přírody v praxi vykonávají a jak se jich dotýká ochranný režim území. Za pozitivní zjištění lze považovat, že naprostá většina návštěvníků si pochvaluje stávající úroveň služeb ve sledovaných lokalitách Moravskoslezského kraje.

Budoucnost monitoringu návštěvnosti v kraji

Sčítání návštěvníků v Moravskoslezském kraji je zajišťováno i po skončení projektu. Návštěvnost je totiž nezbytné sledovat dlouhodobě. Jen tak lze získat potřebné podklady o měnícím se počtu a struktuře návštěvníků Moravskoslezského kraje. Celkem je v roce 2012 návštěvnost monitorována na cca 20 turisticky zajímavých lokalitách v kraji. Tak vzhůru do přírody, nechat se sečíst!

Marek Banaš, David Zahradník

Celková průměrná roční návštěvnost ve 14 sledovaných lokalitách za rok 2009 - 2011 (data: Monitoring návštěvnosti s.r.o.).

Identifikace jednotlivých profilů znázorněných na výše uvedeném grafu: J1 Vysoká hole, J2 Ovcárna, J3 Bílá Opava, J4 Kepník, J5 Vřesová studánka, M6 Rešovské vodopády, M7 Štěpán, M8 Velká Cantoryje, B9 Papajské sedlo, B10 Smrk, B11 Pustevny-Tanečnice, B12 Pustevny-Martiňák, B13 Lysá hora, B14 Muřinkový vrch

Pokračování ze str. 8

Narozeninový dort s dvaceti svíčkami

Na svou dobu a svým rozsahem ojedinělý projekt byl realizován v letech 2007 – 2010 a partnerství s Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky, Základní organizací Českého svazu ochránců přírody Salamandr, Lesy České republiky, s.p., Povodím Odry, s.p., a Plzeňským Prazdrojem, a.s., posílilo jeho přínosné výsledky. Evropská komise vyhodnotila tento projekt jako jeden z nejlepších projektů (Best Nature Projects 2011) a vyzvala kraj k osobnímu převzetí čestné plakety u příležitosti oslav 20. výročí programu LIFE na slavnostním ceremoniálu 23. 5. 2012, uspořádaném v rámci tzv. Zeleného týdne (Green Week) v Charlemange Building v Bruselu. Tak se stal projekt, jemuž realizátoři pracovně neřeknou jinak nežli LIFE (příp. Morávka), nositelem již druhého prestižního ocenění.

V roce 2010 byl totiž vyznamenán národní cenou Energy Globe Award. A protože dvacáté výročí si zaslouží svůj narozeninový dort, Moravskoslezský kraj se rozhodl toto jubileum podpořit uspořádáním mezinárodní konference na téma 20 let programu LIFE v konferenčních prostorách hotelu VISTA v Ostravě dne 21. 5. 2012. Přínosem pro všechny účastníky byla nejen vzájemná výměna zkušeností z oblasti realizace LIFE projektů v České republice, na Slovensku i v Polsku, ale také inspirace pro další práci na poli ochrany životního prostředí. Bylo mu dvacet, fandí mu ženy stejně jako muži a pouze ten, kdo ho nezná, nevyhledává jeho společnost.

Roxana Macháčková
Krajský úřad Moravskoslezského kraje

V Muzeu Beskyd jsme se vydali Po stopách živočichů

S příchodem pěkného počasí začínají rodiny s dětmi častěji vyrážet do přírody, ale ne vždy se jim podaří zahlédnout také nějaké její obyvatele. Živočichové totiž většinou žijí skrytě, nebo bývají plaší a před člověkem se schovávají. Přírodovědné oddělení Muzea Beskyd ve Frydku-Místku proto připravilo lekce pro základní školy s názvem Po stopách živočichů, kterých se zúčastňovali žáci 2. až 5. tříd. Cílem lekcí bylo seznámit je s některými pobytovými znaky, které zvířata v přírodě zanechávají a zvýšit tak všímavost dětí při jejich pobytu v přírodě. Obrázkovou prezentaci s výkladem doplňovaly ukázky různých pobytových znaků a „znamení“, na základě kterých můžeme v přírodě zjistit přítomnost jednotlivých živočichů, i když je fyzicky nespatříme.

Děti si tak mohly vzít do ruky a zblízka prohlédnout například odličky medvědí stopy, vývržky ptáků, svlečky hmyzu, háčky, požerky lýkožrouta smrkového a jiného hmyzu, hnízdo vosy či mravence dřevokaza, různé kosti, peří ptáků, šišky okousané veverkou nebo srst z muflona, kterou ztratil línáním. S úspěchem se setkala také možnost potěžkat si parohy jelena-desateráka a vyzkoušet si tak, jakou tíhu musí jelen na hlavě unést. Během lekcí žáci odpovídali na různé otázky a poznávali známé druhy živočichů podle stop, trusu či zvuků. Za správné odpovědi dostávali odměny v podobě naučných přírodovědných brožurek, pohledů, plakátů, pexes apod., ti nejlepší pak získali i kovové medaile.

Doufáme, že se nám podařilo alespoň trošku zvýšit zájem dětí o přírodu, a že teď uvidí i věci, které jim dříve unikaly. Vzhledem k tomu, že na lekce byly kladné odezvy, rádi bychom se Po stopách živočichů vydali i v příštím školním roce.

Kateřina Janová

VOLÁME, EVVO! Připojte se k nám!

Propagační slogan školního ekotýmu „Voláme, EVVO! Připojte se k nám!“ ve Střední škole hotelové, obchodní a polygrafické (SŠ HOP), Český Těšín, si ještě donedávna někteří dávali do souvislosti spíše s Ewou (Farnou) než s environmentální výchovou, vzděláváním a osvětou. To byl rok 2009. Od té doby se hodně změnilo. Environmentální výchova, vzdělávání a osvěta na SŠ HOP dosáhla za poměrně krátkou dobu záviděníhodné úrovně. Své dobré výsledky škola prezentovala dne 12. ledna 2012 v Ostravě na semináři „Management a vzdělávání pro udržitelný rozvoj“ a také na ekosestkáních žáků a zaměstnanců školy, která proběhla v lednu a únoru 2012 s cílem vyhodnotit aktivity EVVO na škole a připravit se na audit k získání mezinárodního titulu Ekoškola.

Jak to vše začalo?

„Psal se školní rok 2007/2008, začínali jsme s přípravou tvorby školního vzdělávacího programu (ŠVP). Tenkrát jsme si uvědomili, že musíme více pozornosti věnovat environmentálním prvkům ve vzdělávání,“ vzpomíná Mgr. Taťána Polášková, zástupkyně ředitelky pro teoretické vyučování a hlavní koordinátorka ŠVP na škole. „Provedli jsme SWOT analýzu a z ní nám vzešly tři základní závěry: potřeba získat schopného kolegu či kolegyni pro funkci koordinátora EVVO, potřeba získat finanční prostředky na podporu environmentálních aktivit a potřeba využít velkou školní zahradu. Koordinátorkou EVVO se stala Mgr. Pavla Tomisová. Její prvořadě úkoly byly také hned tři: napsat projektovou žádost o dotaci, sestavit školní ekotým a zahájit specializační studium. Projekt v rámci rozvojového programu MŠMT nám vyšel (!), ekotým se povedl, začal aktivně pracovat a studium Pavlu opravdu nadchlo.“

Projekt byl zaměřen obecně na implementaci výuky ekologie do ŠVP a zlepšování ekologického chování v rámci celé školy a jeho realizací byly vytvořeny základy pro rozvoj EVVO na škole. Do ekotýmu byli začlenění žáci nejnižších ročníků.

„Tehdy jsem byla v prvním ročníku a dost dobře jsem nevěděla, o čem to bude. V ekotýmu SŠ HOP jsem dodnes. Za rok budu maturovat a uvažuji o vysoké škole zaměřené na ekologii,“ prozrazuje na sebe Agáta Gorniaková, studentka 3. ročníku oboru hotelnictví. „Třídění odpadů jsem zavedla také doma, ale nebylo to lehké. Myslím, že ještě dlouho budeme muset působit na společnost, než dosáhneme požadovaných výsledků. Chtělo by to ještě více propagace, a zaměřené hlavně na generaci dospělých. S ekotýmem jsem absolvovala všechny aktivity. Nejraději vzpomínám na terénní pobyty, poprvé v Beskydech a pak v Jeseníku. Bavila mě práce na tvorbě pracovních listů, které jsme připravovali na workshopy se žáky ZŠ. Byl červen, konec školního roku, letní počasí a my jsme ho mohli trávit společně s mladšími žáky v naší velké školní zahradě - plenérové eco-učebně.“

Na co vzpomínáte nejvíce?

Ludmila Kufová, studentka 4. ročníku, patří také k zakládajícím členům ekotýmu. „Bylo fajn, když jsme se setkávali s paní koordinátorkou na pravidelných zasedáních, vytvářeli plány našich aktivit a sestavovali náš školní ekologický kodex. Dnes máme ekokodex dokonce veršovaný, zhudebněný ve videonahrávce díky naší češtinářce Mgr. Ivoně Ondruškové. Na adventním koncertu zazněla dokonce recyklační koleda. To si myslím, že nikde na školách nemají. EVVO proniklo všude. Nejvíce mě bavilo, když jsme mohli pracovat pod odborným vedením architektky zeleně. Šli jsme do zahrady a pracovali s motykou nebo rýčem. Jsem pyšná na to, že jsem se mohla podílet na revitalizaci naší staré zahrady, na sundávání trávy, srovnávání terénu, na výsadbě prvního nového stromu (jinanu dvoulaločného), na tvorbě ekosystému listnatého a jehličnatého lesa. Nejtěžší práce – kácení nebezpečných a starých stromů nám tenkrát provedli městští hasiči ve spolupráci s našimi údržbáři. Byla to velká akce, zapojila se i městská policie, která řídila omezený provoz na silnici u školy. Moc bych si přála, aby se nám podařilo získat titul Ekoškola i letos.“

Komunitní kompostování v mateřských center

Myšlenka realizace komunitního kompostování, která byla původně před dvěma léty iniciována ze strany občanů, nabyla v současnosti, především díky činnosti organizace Eko-info centrum Ostrava, nevídaných rozměrů.

V útulném prostředí rodinného centra Mateřské školy Čs. exilu v Ostravě-Porubě proběhlo 8. června slavnostní závěrečné setkání k projektu s názvem „Komunitní kompostování prostřednictvím mateřských center v Moravskoslezském kraji“. Součástí setkání bylo zhodnocení přínosů projektu, prohlídka vzorně fungujícího kompostéru a krátký ekovýchovní program na téma Kompostování pro předškolní děti.

Hlavním cílem projektu bylo pomocí komunitního kompostování přiblížit občanům Moravskoslezského kraje možnosti a důležitost separace biologicky rozložitelných odpadů z domácností, umožnit občanům ve vybraných lokalitách tento druh odpadu efektivně třídit a pomocí zapojení mateřských center zajistit možnost snadnějšího opakování projektu v dalších místech Moravskoslezského kraje, resp. České republiky.

Komunitní kompostéry byly během projektu nově zřízeny v těchto místech:

- Mateřské centrum Krteček, J. Valčíka 4411/2, Ostrava-Poruba,
- Rodinné centrum Majáček, Komunardů 985/8, Havířov,
- Klub maminek Broučci, Sv. Čecha 170, Frýdek-Místek,
- Mateřské centrum Klubíčko, Kostelní 15, Frenštát pod Radhoštěm,
- Mateřské a rodinné centrum Skřítky, Jesenická 1284/10, Bruntál.

Další kompostéry byly zřízeny u již zmíněné Mateřské školy na ul. Čs. exilu a u Rodinného centra Kaštánek v Ostravě-Porubě, další stojí u Rodinného a komunitního centra Chaloupka v Moravské Ostravě

Součástí projektu bylo rovněž získání startovací sady (speciální odvětraný kompostovací koš s biologicky rozložitelnými sáčky) pro občany, kteří měli zájem udělat něco pro ekologii a do komunitního kompostování se zapojili. Užitečným výstupem je zpracovaný manuál, který popisuje správnou přípravu a realizaci komunitního kompostování na

příkladu zapojení mateřských center a zároveň slouží jako návod v případě, že by se jakákoli skupina občanů či organizace rozhodla komunitně kompostovat. Manuál obsahuje charakteristiku základních aktivit vedoucích k zahájení komunitního kompostování a zajištění jeho bezproblémového chodu. Každá z těchto aktivit je rozšířena o praktické rady a činnosti.

„Jsme rádi, že bioodpad alespoň v některých lokalitách Moravskoslezského kraje již zbytečně nekončí na skládkách odpadu. Projekt separace biologického odpadu se setkal s pozitivním ohlasem rodin, které navštěvují spolupracující mateřská centra i obyvatel přilehlých domů. Doufáme, že se najdou další nadšenci a kompostéry budou sloužit nadále všem těm, kteří chtějí užitečným způsobem zpracovávat bioodpad ze své domácnosti a zároveň tak získat tradiční kvalitní hnojivo pro pokojové a balkónové rostliny či předzahrádky domů. Komunitní kompostování má nesporný přínos environmentální a osvětový, ale rovněž profit sociální neboť rozvíjí danou komunitu. Projekt podpořil vzájemnou komunikaci mezi občany, kteří sice žijí ve stejném prostředí, ale mnohdy se navzájem vůbec neznají. Komunitní kompostování tak napomohlo rozvolnění bariéry anonymního prostředí městských sídlišť a činžovní zástavby“, řekla Ivana Mariánková, předsedkyně Občanského sdružení EICO.

Pozor na klíšťata!

Klíšťata přenášejí nemoci, které mohou mít celoživotní následky... Na oficiálních stránkách Českého hydrometeorologického ústavu nebo Státního zdravotního ústavu lze průběžně hlídat, jak jsou klíšťata aktivní. V případě nejvyššího stupně je na místě velká opatrnost.

Jak se pozná klíšťová encefalitida?

Klíšťová encefalitida většinou začíná klasickými chřipkovými příznaky: bolestmi hlavy, zvýšenou teplotou, únavou, slabostí svalů. Ty se mohou objevit zhruba po dvou týdnech poté, co se člověk setkal s nakaženým klíštětem - nejdříve po této době lze také nemoc diagnostikovat z krve. Po několika dnech příznaky vymizí a nastane fáze klidu, kdy virus sbírá síly na další úder.

Jak se pozná Lymeská borelióza?

Při podezření na boreliózu by měla být skvrna kolem kousnutí od klíštěte dostatečným podnětem pro lékaře, aby nasadil antibiotika. Pjijde-li se na nemoc včas, čeká pacienta čtrnáctidenní terapie antibiotiky. U lidí se silnější imunitou může borelióza po první fázi odeznít. Pokud však onemocnění přejde do druhé fáze, což se stává po dvou až

dvanácti měsících po nákaze, pak může bakterie napadnout i srdce a nervy. Tyto potíže se projevují dušností, kašlem, nepravidelným tlukotem srdce, trnutím šíje či bolestí hlavy. Třetí stadium nemoci se projevuje až po několika měsících nebo letech, kdy zdánlivě zdravého člověka přepadne zánět mozkomíšních blan nebo záněty kloubů.

Kde klíšťata žijí a kdy jich je nejvíce?

Kromě lesa klíšťata žijí i na loukách, v městských parcích nebo zahradách u domu. Zkrátka všude tam, kde je tráva. Nemají rádi nízkou, žijí v trávě ve výšce zhruba od dvaceti centimetrů do jednoho a půl metru. Jestli chcete vypudit klíšťata ze své zahrady, sekejte pravidelně trávu a palte suchou shrabanou před zimou. Právě v ní totiž rádi přečkávají studené měsíce. Nezbavíte se jich sice docela, ale „znejpříjemníte“ jim život. V horkém létě jich příliš nepotkáte. Nejvíce jim daří na jaře, v dubnu, květnu i červnu a na podzim v září a říjnu, tedy když je teplo a vlhko. Jejich sezona trvá až do prvních mrazů. Tento roztoč se objevuje ve stále vyšších nadmořských výškách, můžete si ho přinést i z místa jeden tisíc metrů nad mořem.

Evropský týden mobility 2012

Evropský týden mobility je každoroční kampaň na podporu udržitelné městské dopravy, organizovaný generálním ředitelstvím pro životní prostředí a dopravu Evropské komise.

Cílem kampaně, která každoročně probíhá od 16. do 22. září, je zavedení a podpora udržitelné dopravy a zároveň snaha nabídnout možnosti a výhody alternativních druhů dopravy. Kampaň každoročně vrcholí akcí „Do města bez auta!“ V rámci této akce vyčlení účastnická města jednu či více ulic nebo oblastí, do kterých zakáže vjezd automobilům a naopak v nich zajišťuje celodenní provoz jen pro pěší, cyklisty a veřejnou dopravu.

Od svého vzniku v roce 2002, získává Evropský týden mobility stále více účastníků a narůstá jeho popularita, a to v celé Evropě. V roce 2011 se ho zúčastnil rekordní počet 2268 měst, což představuje přibližně 156 milionů občanů Evropy. Celkem bylo zrealizováno 6821 akcí a opatření především s důrazem na infrastrukturu pro cyklistiku a chodce, zklidňování dopravy, zlepšení dopravní dostupnosti a zvyšování povědomí o udržitelném cestovním ruchu.

V mnohých evropských městech už dnes můžeme vidět, že prostor v ulicích patří nejen autům, ale také chodcům, cyklistům a veřejné dopravě. A právě k rozšíření tohoto trendu do dalších měst má Evropský týden mobility pomoci. Doufejme, že letošní, již 11. ročník bude stejně úspěšný. Bližší informace lze získat na webových stránkách: www.mobilityweek.eu.

Vyhodnocení soutěže

Vážení soutěžící,

ze správných došlých odpovědí jsme vylosovali 5 výherců. Jsou jimi: Milan Zakřevský, Ivana Rojková, Petr Ježek, Radek Solanský, Barbora Utíkalová. Redakce výhercům gratuluje a posílá výhry.

Správné řešení z minulého čísla: 1a, 2b, 3c, 4c, 5c, 6b, 7b, 8a, 9a.

Byli bychom také rádi za zaslání vašeho názoru na časopis, témata, o kterých byste se rádi něco dozvěděli či náměty na reportáže. Vaše nápady a postřehy zasílejte na e-mailovou adresu redakce: petr.strakos@kr-moravskoslezsky.cz

Stalo se:

- V lednu 2012 byla vyhlášena 1. výzva k příjmu žádostí do dotačního programu na Ekologizaci kotlů na uhlí nebo uhlí.
- Dne 2 dubna 2012 proběhl 6. ročník konference o kvalitě ovzduší za účasti zástupců Moravskoslezského kraje, Ministerstva životního prostředí, města Ostravy a další odborné veřejnosti v Ostravě.
- 22. duben – Den Země, po celém kraji proběhly oslavy tohoto svátku ve formě happeningu, výstav, akcí pro děti a mládež.
- U příležitosti 20. výročí programu LIFE, finančního nástroje, kterým Evropská komise podporuje projekty v oblasti životního prostředí, uspořádal Moravskoslezský kraj dne 21. 5. 2012 v hotelu VISTA mezinárodní konferenci. Mezi vystoupeními zazněly i prezentace dvou úspěšných projektů realizovaných Moravskoslezským krajem, kterými jsou „Jednotný informační a komunikační systém ochrany přírody v NUTS II Moravskoslezsko“ a „Záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky“.
- Dne 9. června proběhlo slavnostní otevření obnovené naučné stezky Velká kotlina, na které se podílel také Moravskoslezský kraj v rámci projektu Jednotný informační a komunikační systém ochrany přírody v NUTS II Moravskoslezsko.
- V červnu proběhlo vyhlášení 2. výzvy k příjmu žádostí v rámci dotačního programu na ekologizaci kotlů.
- V Českém Těšíně se konal ve dnech 19. – 20. června 2012 další ročník celokrajské konference environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty pro školy a školská zařízení v Moravskoslezském kraji. Hlavním tématem letošního ročníku byly aktuální otázky vzdělávání pro udržitelný rozvoj a Mezinárodní rok udržitelné energie pro všechny.

Moravskoslezské EVVO listy - časopis pro environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu v Moravskoslezském kraji

Vydává: Moravskoslezský kraj, 28. října 117, 702 18 Ostrava, IČO: 70890692

Redakční rada: Mgr. Petr Strakoš, Mgr. Bc. Jana Harmanová, Ing. Enrico Gombala, Mgr. Alena Koubková, Mgr. Jana Vlčková, RNDr. Radim Misaček. Povoleno MK ČR ev. č. E 20458. Tisk: Tiskárna Moravapress s.r.o., náklad 3000 ks. Grafika: Mgr. Andrea Pánková, andrea.pankova@post.cz

Vydáno: červenec 2012. Časopis je neprodejný.

Příspěvky, dotazy a náměty zasílejte na adresu vydavatele nebo na e-mail: petr.strakos@kr-moravskoslezsky.cz.